

Отримано: 3 лютого 2020 року

Прорецензовано: 17 лютого 2020 року

Прийнято до друку: 20 лютого 2020 року

e-mail: g.kozhemiakina@chnu.edu.ua

DOI: 10.25264/2519-2558-2020-10(78)-70-74

Кожемякіна Г. І. Концептосистема сучасного англomовного гумористичного дискурсу. Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія». Острого: Вид-во НаУОА, 2020. Вип. 10(78). С. 70–74.

УДК: 811.111'37'42:82-7

Кожемякіна Галина Іванівна,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича**КОНЦЕПТОСИСТЕМА СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО ГУМОРИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ**

У статті досліджується концептуальний простір сучасного англomовного гумористичного дискурсу як система ієрархічно впорядкованих концептів. Виокремлення основних концептів-автохтонів здійснюється за їх питомою вагою у дискурсі. Застосована методика дала змогу за допомогою кількісних підрахунків визначити 24 значущі концепти-автохтони у межах 9 доменів сучасного англomовного гумористичного дискурсу. Зафіксовані автохтони є стрижневими елементами концептуального каркасу досліджуваного виду дискурсу та окреслюють релевантні знання для сучасного носія англійської мови, необхідні для адекватної орієнтації в цій буттєвій сфері.

Ключові слова: концепт, домен, автохтон, концептуальний простір, гумористичний дискурс.

Galyna I. Kozhemiakina,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University**CONCEPTSYSTEM OF THE MODERN ENGLISH HUMOROUS DISCOURSE**

The article investigates the conceptual space of modern English humorous discourse as a system of hierarchically ordered concepts. The term "humorous discourse" means situationally conditioned interpersonal oral and mental activity aimed at the intellectual ability to see fun and cause laughter. The humorous discourse has become the attractive object of interest for discursologists nowadays, so it seems relevant to consider the conceptual space of modern English humorous discourse. A constructive unit of humorous discourse is the situation of witty communication, marked with national peculiarities. The aim of the article is to identify elements of the conceptual space of modern English humorous discourse as relevant discourse-forming concepts. The object of study is modern English humorous discourse, and the subject are elements of its conceptual space. The research material determines the author's humorous statements from modern British talk – shows: «Edinburgh Fringe», «Tommy Cooper's TV show», «Milton Jones's show». The isolation of the basic concepts-autochthons is carried out according to their specific weight in the discourse. The applied technique allowed using quantitative calculations to identify 24 significant concepts-autochthons within the 9 domains (human being, family and relatives, leisure, emotions and feelings, household and financial-economic sphere, social-state sphere, physiological needs, medicine, animal world) of modern English humorous discourse.

Key words: concept, domain, autochthon, conceptual space, humorous discourse.

Лінгвістичні дослідження сьогодення концентруються на вивченні системної організації мислення особистості. У своїх дослідженнях вчені зосереджують увагу на вивченні ментального підґрунтя тієї чи іншої сфери життя людини, що обґрунтовує вивчення різноманітних структур репрезентації знань людини про світ: концептів, концептополів, концептосистем, концептосфер (В. І. Карасик, С. А. Жаботинська, І. М. Осовська, А. М. Приходько, А. П. Мартинюк та ін.).

Вже багато десятиліть науковці зацікавлені в дослідженні національного англійського гумору в різних його аспектах. Своєрідність та особливості англійського гумору репрезентуються в роботах Е.В. Шабуніної «Англійський гумор як лінгвокультурне явище (на матеріалі творчості П. Г. Вудхауза)», О. К. Львіної «Особливості англійських жартів», S. Friedman «The cultural currency of a 'good' sense of humour: British comedy and new forms of distinction», A. Glyn «The Blood of a Britishman», K. Fox «Watching the English. The Hidden Rules of English Behavior». Найбільш глибокими науковими працями вважаються дослідження А. В. Карасика «Лінгвокультурні характеристики англійського гумору» і М. А. Кулинич «Семантика, структура та прагматика англomовного гумору», які є основою для нових робіт з вивчення англійського гумору. Згадані праці засвідчують, що: британський гумор загалом характеризується поняттями *understatement* – стримане висловлювання [10, с. 197], *sarcasm*, *self-humiliation* – сарказм і самоприниження (часто при абсолютно незворушній подачі («rocked face»)) та вирізняється прихованістю і недомовленістю, через що людині, далекій від англійської культури, складно зрозуміти багато лінгвокультурних тонкощів гумору. Щоб зрозуміти англійські жарти в усій повноті, необхідно володіти на високому рівні не тільки мовою, а й значними фоновими знаннями про англійську культуру і національний менталітет. Самі англійці вважають гумор однією з головних рис національного характеру («the greatest British national assets» [14, с. 299]) і зараховують його до обов'язкових елементів повсякденного спілкування («a public virtue» [13, с. 375]). Стандартні приклади англійського гумору трапляються як в художньому дискурсі, дискурсі політичному і публіцистичному, так і в повсякденному житті. Як зазначає англійський антрополог і дослідник національного характеру Кейт Фокс, в англійській мовній культурі гумор та іронія настільки поширені, що в будь-якій, навіть побутовій розмові завжди присутня насмішка, іронія, самоіронія, применшення, недомовленість [13, с. 375].

Когнітивно-дискурсивна парадигма сучасних мовознавчих досліджень створює доречне та перспективне підґрунтя для дослідження гумористичних ситуацій у вигляді поняття дискурсу – «ситуативно обумовленої інтерсуб'єктної мовленнєво-розумової діяльності, спрямованої на взаємну орієнтацію у життєвому просторі на основі надання мовній формі семіотичної значущості» [3, с. 11]. Це не просто мовне/мовленнєве формоутворення, складніше за окреме речення, а тотальне культурне явище: результат і чинник комунікації, переплетіння мовних взаємодій агентів комунікації, живе середовище спілкування, яке, як відомо, створює нові фізичні дії, ментальні й психічні продукти [4, с. 1].

Типи дискурсу, як зразки поведінки у певних сферах життя людини, визначені комунікативно-прагматичними зразками мовленнєвої діяльності, що протікають в певній соціальній сфері, наразі перетворились на привабливий об'єкт зацікавлення

дискурсологів та когнітивістів [7, с. 1]. Одним із таких типів дискурсу, маркованим національною специфікою, є англомовний гумористичний дискурс, конструктивною одиницею якого є ситуація дотепного спілкування. Під поняттям «гумористичний дискурс» розуміємо ситуативно обумовлену інтерсуб'єктну мовленнєво-розумову діяльність, спрямовану на інтелектуальну здатність вбачати смішне та викликати сміх. Очевидно, що гумористичний дискурс характеризується тим, що має свої мовні особливості (мовні маркери гумору, сатири, іронії, сарказму), свою стилістичну, тематичну специфіку, певні стереотипні уявлення. Щоб виявити їх спрямованість, пов'язаність з ціннісними національними концептами (ощадливість, працелюбність, помірність, скромність, стриманість, здоровий глузд, дотримання «золотої середини/the golden middle» [8, с. 145]), видається доцільним та актуальним розглянути концептуальний простір сучасного англомовного гумористичного дискурсу (далі – САГД) та встановити його стрижні – базові дискурсові концепти-автохтони.

Мета статті – визначити елементи концептуального простору САГД як релевантні дискурсові концепти.

Об'єктом дослідження є САГД, а **предметом** – елементи його концептуального простору.

Матеріалом дослідження слугують авторські гумористичні висловлення з сучасних британських ток-шоу «Edinburgh Fringe» (2010,2011,2014,2015), «Tommy Cooper's TV show», «Milton Jones's show» та британські жарти з інтернет-джерел <http://iteslj.org/c/jokes-short.html> <https://short-funny.com/funniest-jokes-2.php> Загалом проаналізовано 454 висловлення обсягом 9080 слівживань.

Доведено, що концептуальний каркас дискурсу певного типу створює мережа знань. Оскільки концептосистема визначають індивідуальні ментальні поля, які забезпечують координацію мовленнєвих дій комунікантів, припускаємо, що когнітивний простір САГД (його концептуальний каркас, концептосистема) формується регулярною множиною концептів [5, с. 2]. Дослідження концептосистеми САГД вважаємо логічним здійснити за такою процедурою: 1) інвентаризувати тексти; 2) встановити і кількісно верифікувати інформаційні домени; 3) окреслити значущі домени; 4) встановити основні концепти-автохтони. Базуючись на принципах та критеріях семантичної категоризації мовного простору, запропонованих Л. Г. Бабенко, виконуючи завдання 1, ми інвентаризували тексти шляхом семантичної категоризації повнозначної лексики (іменників, прикметників, дієслів, прислівників). Кількісна верифікація отриманих в результаті інвентаризації текстів груп семантично спорідненої лексики-доменів (завдання 2) дала можливість визначити 23 релевантні інформаційні категорії (див. табл. 1): «людина як жива істота» («A: When I stand on my head the blood rushes to my head, but when I stand on my feet the blood doesn't rush to my feet. Why is this? B: It's because your feet aren't empty” <http://iteslj.org/c/jokes-short.html>), «родинні та сімейні відносини» («About a month before he died, my grandfather covered his back full of lard. After that he went downhill very quickly” Milton Jones <https://www.telegraph.co.uk/good-news/seven-seas/20-best-jokes-british-comedians/>), «правління та влада» («Said to a railroad engineer: What's the use of having a train schedule if the trains are always late. The reply from the railroad engineer: How would we know they were late, if we didn't have a schedule?” <http://iteslj.org/c/jokes-short.html>), «медицина» («Doctor: I'm sorry but you suffer from a terminal illness and have only 10 to live. Patient: What do you mean, 10? 10 what? Months? Weeks?! Doctor: Nine” <https://short-funny.com/>), «тварини» (A: Why are you crying? B: The elephant is dead. A: Was he your pet? B: No, but I'm the one who must dig his grave” <http://iteslj.org/c/jokes-short.html>), «одяг та взуття» (“I wanted to wear my camouflagage jeans today but I just couldn't find them” <https://short-funny.com/dad-jokes-3.php>), «транспорт» (“A nervous old lady on a bus was made even more nervous by the fact that the driver periodically took his arm out of the window. When she couldn't stand it any longer, she tapped him on the shoulder and whispered on his ear: Young man...you keep both hands on the wheel. I'll tell you when it's raining!” <http://iteslj.org/c/jokes-short.html>), «розваги та відпочинок» (“My wedding was like a fairy tale. It wasn't magical; it's just that I've got an ugly sister”), «спорт» (“I tried water polo but my horse drowned” <https://www.wattpad.com/48477025-top-50-jokes-of-all-time> ; “Tommy Cooper said to the gym instructor "Can you teach me to do the splits?" He said, "How flexible are you?" I said, "I can't make Tuesdays” <https://www.wattpad.com/48477025-top-50-jokes-of-all-time> ; «жива та нежива природа» (“How do you know the ocean greets you? – It waves” <https://short-funny.com/funniest-jokes-6.php>), «емоції та почуття» (“When Susan's boyfriend proposed marriage to her she said: I love the simple things in life, but I don't want one of them for my husband”), «нація» (“Roland, an Englishman went to Spain on a fishing trip. While there, Roland hired a Spanish guide to help him find the best fishing spots. Since Roland was learning Spanish, he asked the guide to speak to him in Spanish and to correct any mistakes of usage. Together they were hiking on a mountain trail when a very large, purple and blue fly crossed their path. The Englishmen pointed at the insect with his fishing rod, and announced, "Mira el mosca" The guide, sensing a teaching opportunity to teach Roland, replied, "No, senor, "la mosca"... es femenina." Roland looked at him in amazement, then back at the fly, and then said, 'Good heavens..... you must have incredibly good eyesight” <http://iteslj.org/c/jokes.html>), «освіта» (“The teacher to a student: Conjugate the verb "to walk" in simple present. The student: I walk. You walk....The teacher interrupts him: Quicker please.The student: I run. You run” <http://iteslj.org/c/jokes-short.html>), «фізіологія та фізіологічні потреби» (“I went down the local supermarket, I said, "I want to make a complaint, this vinegar's got lumps in it", he said, "Those are pickled onions” <https://www.wattpad.com/48477025-top-50-jokes-of-all-time> ; “Customer in a restaurant: I would like to have a plate of rice and a piece of fried chicken and a cup of coffee. Waitress : Is it enough Sir? Customer : What? Do you think I can't buy more?” <http://iteslj.org/c/jokes-short.html>), «релігія» (“A priest, a rabbi and a vicar walk into a bar. The barman says: Is this some kind of joke?” <https://www.wattpad.com/48477025-top-50-jokes-of-all-time>), «побутова та фінансово – господарська сфера» (“A naked woman robbed a bank. Nobody could remember her face” <https://short-funny.com/funniest-jokes-4.php>), «мовленнєва діяльність» (“Madam, your son just called me ugly!

Таблиця 1.

Відсотковий показник слівживань у певних доменах

№	Домен	Відсоткові показники
1.	«Людина як жива істота»	8.76
2.	«Родинні та сімейні відносини»	6.68
3.	«Правління та влада»	2.3
4.	«Медицина»	4.1

5.	«Тваринний світ»	6.1
6.	«Одяг та взуття»	2.8
7.	«Транспорт»	2.6
8.	«Розваги та відпочинок»	5.9
9.	«Спорт»	6.2
10.	«Жива та нежива природа»	3.5
11.	«Емоції та почуття»	7.2
12.	«Нація»	1.4
13.	«Освіта»	5
14.	«Фізіологічні потреби»	7.3
15.	«Релігія»	5.4
16.	«Побутова та фінансово-господарська сфера»	5.6
17.	«Мовленнєва діяльність»	2.8
18.	«Фізична діяльність»	2.68
19.	«Речовини та матеріали»	2.22
20.	«Сприйняття навколишнього світу»	3.1
21.	«Мистецтво та культура»	4.5
22.	«Мисленнєва діяльність»	2.26
23.	«Універсальні уявлення»	1.6

The mother apologizes shamefacedly, I'm so sorry, I must have told him like a thousand times it is wrong to judge people just from how they look.” <https://short-funny.com/sarcasm-black-humor-2.php>), «фізична діяльність» (“Two boys were arguing when the teacher entered the room. The teacher says, "Why are you arguing?" One boy answers, "We found a ten dollar bill and decided to give it to whoever tells the biggest lie." "You should be ashamed of yourselves," said the teacher, "When I was your age I didn't even know what a lie was." The boys gave the ten dollars to the teacher” <http://iteslj.org/c/jokes-short.html>), «речовини та матеріали» (“I was so drunk, I thought a tube of toothpaste was astronaut food”), «сприйняття навколишнього світу» (“Why does the giraffe have such a long neck? Because its feet smell really bad” <https://short-funny.com/kids-jokes.php>), «мистецтво та культура» (“My musical knowledge is so poor I thought Kanye West was a railway station and Lana Del Rey a holiday destination” Miranda Hart, from My, What I Call, Live Show <https://www.telegraph.co.uk/good-news/seven-seas/20-best-jokes-british-comedians/>), «мисленнєва діяльність» (“Son: Dad, what is an idiot? Dad: An idiot is a person who tries to explain his ideas in such a strange and long way that another person who is listening to him can't understand him. Do you understand me? Son: No” <http://iteslj.org/c/jokes-short.html>), «універсальні уявлення» (“Two aerials meet on a roof – fall in love – get married. The ceremony was rubbish but the reception was brilliant” <https://www.wattpad.com/48477025-top-50-jokes-of-all-time>).

Виконання завдання 3 дозволило окреслити 9 доменів САГД, («людина», «родинні та сімейні відносини», «дозвілля», «емоції та почуття», «побутова та фінансово-господарська сфера», «суспільно-державна сфера», «фізіологічні потреби», «медицина», «тваринний світ»), які об'єднують 24 концепти-автохтони САГД (див. рис. 1).

3 домену «родинні та сімейні відносини» такими є концепти FAMILY, RELATIVES, MATRIMONY, що очевидно, оскільки родина – найважливіша та найдавніша форма колективної життєдіяльності, яка слугує підґрунтям для виховання та розвитку суспільно свідомих громадян та, в той же час, «відрізняється своєю загальністю та наднаціональним характером, має загальнолюдську значимість» [6, с. 84]: “A woman has twins, and gives them up for adoption. One of them goes to a family in Egypt and is named 'Amal.' The other goes to a family in Spain, they name him Juan'. Years later; Juan sends a picture of himself to his mum. Upon receiving the picture, she tells her husband that she wished she also had a picture of Amal. Her husband responds, "But they are twins. If you've seen Juan, you've seen Amal” <https://www.wattpad.com/48477025-top-50-jokes-of-all-time> ;

Людське тіло як об'єкт дослідження приваблювало науковців не лише в природничих науках та медицині, які виявилися неспроможними охопити усю багатогранність і багатофункціональність цієї «матеріальної оболонки людської душі». Результати пошукових систем в галузі лінгвістики зводяться до тлумачень того, що тіло – це комунікативна система, яка містить прихований зміст, і, разом з тим, культурно-ментальний конструкт, адже тіло не є універсальним, а в значній мірі диктується цінностями, притаманними тому чи іншому суспільству [9, с. 202]. Тому очевидним є факт, кількісного переважаючого в домені «людина як живий організм» релевантних концептів HUMAN BEING “I saw this man and woman wrapped in a barcode. I said: Are you two an item?” <https://www.wattpad.com/48477025-top-50-jokes-of-all-time>; PARTS OF BODY “I said, 'It's serious doctor, I've broken my arm in 20 places.' He said: 'Well, stop going to those places.'” Tommy Cooper, on his TV show <https://www.telegraph.co.uk/good-news/seven-seas/20-best-jokes-british-comedians/>; “My friend said he knew a man with a wooden leg named Smith. So I asked him "What was the name of his other leg?” <http://iteslj.org/c/jokes-short.html>; “A man goes to the doctor and says, "Doctor, wherever I touch, it hurts." The doctor asks, "What do you mean?" The man says, "When I touch my shoulder, it really hurts. If I touch my knee – OUCH! When I touch my forehead, it really, really hurts." The doctor says, "I know what's wrong with you – you've broken your finger!"” <http://iteslj.org/c/jokes-short.html>

3 домену «дозвілля» виокремлюємо автохтони REST AND ENTERTAINMENT “My wedding was like a fairy tale. It wasn't magical; it's just that I've got an ugly sister” Ellie Taylor, at the Edinburgh Fringe 2015 <https://www.telegraph.co.uk/good-news/seven-seas/20-best-jokes-british-comedians/> ; SPORT “Snooker is the best. Snooker is basically tidying up disguised as sport” Jon Richardson, from Nidiot Tour <https://www.telegraph.co.uk/good-news/seven-seas/20-best-jokes-british-comedians/>; ART AND CULTURE “When my wife and I argue, we're like a band in concert: we start with some new stuff, and then we roll out our greatest hits” Frank Skinner, at the Edinburgh Fringe 2014 <https://www.telegraph.co.uk/good-news/seven-seas/20-best-jokes-british-comedians/>, адже розваги та відпочинок є невід'ємною частиною життя будь-якої нації, не винятком є англійці, які не

втрачають можливості пожартувати на тему відпочинку.

З домену «**медицина**» актуальними є концепти NAME OF DISEASE “*Doctor says to his patient: "You have cancer and Alzheimer."* Patient: “*At least I don't have cancer”* <https://short-funny.com/funniest-jokes-6.php>; SICKNESS “*Doctor: I've found a great new drug that can help you with your sleeping problem.* Patient: Great, how often do I have to take it? Doctor: Every two hours” <https://short-funny.com/funniest-jokes-2.php>

У домені «**побутова та фінансово-господарська сфера**» значущими концептами є CLOTHES AND SHOES, BUILDINGS, SHOPPING, FINANCES. Як відомо, одяг є не тільки віддзеркаленням внутрішнього світу індивідуума так і оточуючого його середовища: соціальний статус, фінансову спроможність, приналежність до певної групи і т. і., що загалом виконує статусно-інституційну функцію [1, с. 44]: “*I met a Dutch girl with inflatable shoes last week, phoned her up to arrange a date but unfortunately she'd popped her clogs*” <https://www.waitpad.com/48477025-top-50-jokes-of-all-time> Концепт BUILDINGS об'єднує знання про різні приміщення залучені до життєдіяльності людини: “*What is the strongest creature in the world? The snail. It carries its whole house on its back.*” <https://short-funny.com/kids-jokes.php> Покупки як невід'ємна частина побутової сфери, займає чільне місце в житті кожного з нас: “*Bank Teller: How do you like the money?* English Student: I like it very much.” <http://iteslj.org/c/jokes-short.html>

«**Тваринний світ**» представлений трьома значущими концептами: DOMESTIC ANIMALS “*A: Do you want to hear a dirty joke? B: Ok. A: A white horse fell in the mud*” <http://iteslj.org/c/jokes-short.html>; “*Two cows are standing in a field. One says to the other "Are you worried about Mad Cow Disease?" The other one says "No, It doesn't worry me, I'm a horse!"*” <http://iteslj.org/c/jokes-short.html>; PREDATORS “*They say you cannot outrun a bear. True, but don't panic, usually it is enough to outrun the chubbiest member of your hiking group*”; AMPHIBIAN ANIMALS “*In a restaurant. Customer: Waiter, waiter! There is a frog in my soup!!! Waiter: Sorry, sir. The fly is on vacation.*” <http://iteslj.org/c/jokes-short.html>

Релевантність для САГД домену «**Суспільно – державна сфера**» рефлектується в концептах EDUCATION Headmaster: I've had complaints about you, Johnny, from all your teachers. What have you been doing? Johnny: Nothing, sir. Headmaster: Exactly” <http://iteslj.org/c/jokes-short.html> та RELIGION “*A priest asks the convicted murderer at the electric chair, "Do you have any last requests?" "Yes," replies the murderer. "Can you please hold my hand?"*” <https://short-funny.com/funniest-jokes-3.php>, що відображає свободу віросповідання та релігійної приналежності в західній культурі загалом.

Домен «**емоції та почуття**» представлений концептами LOVE “*Oh daddy, I love you so much! Hey, until we get the DNA test, I'm just Harry to you!*” <https://short-funny.com/sarcasm-black-humor.php>, HAPPINESS “*Happiness is having a large, loving, caring, close-knit family in another city*” George Burns <https://www.quotes.net/quote/7779> FUN “*You can use this joke to explain that insulting someone is considered funny especially when that person is fishing for a compliment*”.

З домену «**фізіологічні потреби**» виділяються концепти FOOD та DRINK, які об'єднують уявлення про життєво важливий фактор, необхідний для нормального фізичного розвитку організму людини. Процес приготування та вживання їжі є невід'ємним атрибутом фізіології та побуту людини, крім цього англіїці часто використовують тематику їжі, щоб пожартувати: “*Patient: Doctor, I think that I've been bitten by a vampire. Doctor: Drink this glass of water.* Patient: Will it make me better? Doctor: No, I but I'll be able to see if your neck leaks” <http://iteslj.org/c/jokes-short.html>

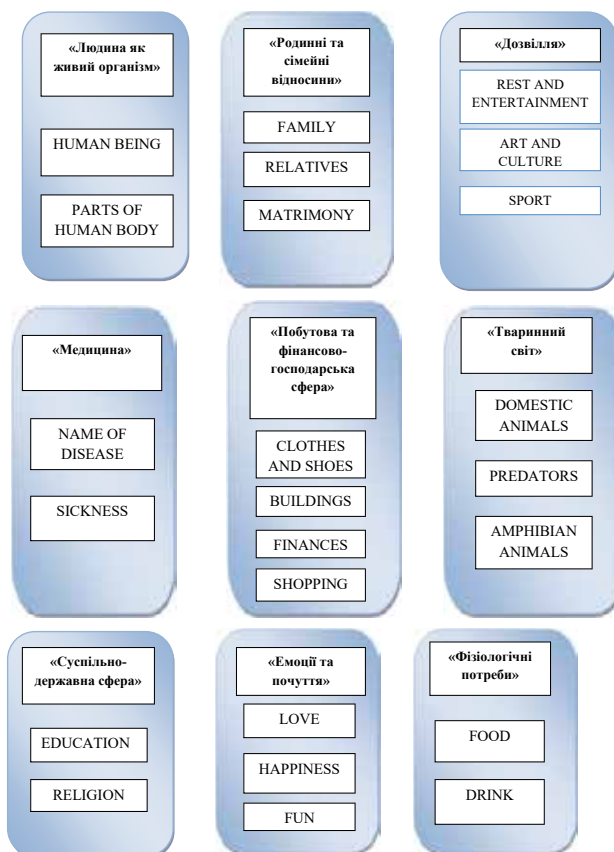

Рис. 1. Значущість концептів у значущих доменах АГД

Висновки. Таким чином, застосувавши відповідну методику, ми змогли окреслити елементи концептуального простору САГД (9 доменів) та автохтони у їх межах (24 концепти), які засвідчують, що британці схильні кепкувати на різні теми, але найчастіше на сімейну (де дійовими особами є чоловік, дружина та діти), побутово-фінансову (стосуючись одягу, шопінгу, будівель та фінансів), суспільно-державну (часто вживаними є жарти про вчителів, студентів та священників), фізіологічні потреби (різні продукти харчування, особливо фастфуд та напої), медицину (стосовно лікарів та пацієнтів) і зрештою стосовно самої людини. Одним із важливих аспектів, вербалізованих у САГД, є почуття та емоції, які відображаються в поняттях любові, щастя та веселощів. Встановлені концепти є релевантними для сучасного англійського суспільства в гумористичній сфері буття. Перспективи подальшого дослідження вбачаються у створенні когнітивної карти САГД, що демонструватиме множину дискурсовірних міжконцептуальних відношень.

Література:

1. Гуцол А. М. Автохтони концептуального простору матримоніального конфліктного художнього дискурсу. *Нова Філологія*. Чернівці. 2014. № 60. С. 42 – 48.
2. Жаботинська С. А. Модели репрезентации знаний в контексте различных школ когнитивной лингвистики: интегративный подход. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Харків. 2009. № 848. С. 3–14.
3. Мартинюк А. П. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики. Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. 2012. 196 с.
4. Мойсеєнко С. М. Основні підходи та методи дослідження дискурсу. *Передовий науково-практичний досвід – 2009 : Збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції*. Миколаїв : НУК, 2009. 184 с.
5. Осовська І.М. Автохтони дискурсу як константи колективного когнітивного дискурсу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. Одеса. 2014. № 13. С. 119–123.
6. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики: монографія. Запоріжжя : Прем'єр, 2008. 332 с.
7. Савчук Т. Г. Когнітивна карта сучасного англійського гастрономічного рекламного дискурсу. *Science and Education a new Dimension. Philology. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича*. Чернівці. 2018. VI (45). С. 60–65.
8. Семенюк О. А., Парашук В. Ю. Основи теорії мовної комунікації: навчальний посібник. Київ : Академія, 2010. 240 с.
9. Соколов А. Б. Концепт «ТЕЛО» в современных исторических исследованиях. *Ярославский педагогический вестник*. 2009. № 3 (60). С. 202 – 207.
10. Шабуніна Е.В. Англійський гумор як лінгвокультурне явище (на матеріалі творчості П. Г. Вудхауза). *Вестник Ленинградского государственного университета им. А.С. Пушкина*. 2012. Т.1. Вип. 1. С. 196–203.
11. Carston R. Thoughts and utterances: The Pragmatics of explicit communication. L. : Blackwell. 2002. 418 p.
12. Clausner T. C., W. Croft Domains and image schemas. *Cognitive Linguistics*. 1999. Vol. 9. № 2. P. 1–31.
13. Fox K. Watching the English. The Hidden Rules of English Behaviour. London: Hodder. 2005. 426 p.
14. Glyn A. The Blood of a Britishman. London : Hutchinson Of London, 1970. 328 p.